

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
КАБИНЕТ МИНИСТРА
Београд, Булевар Михајла Пупина 2

СЕДНИЦА НАЦИОНАЛНОГ САВЕТА ЗА КЛИМАТСКЕ ПРОМЕНЕ ЗАПИСНИК

Редни број седнице: IV

Време и место одржавања седнице: 16. децембар 2024. године, 10-11:40 часова, сала 129, I спрат, Палата Србија

Списак присутних чланова Савета и/или њихових замена:

1. Ирена Вујовић, председница Националног савета, Министарка заштите животне средине;
2. Ђорђе Дабић, државни секретар, Министарство државне управе и локалне самоуправе;
3. Сандра Докић, државна секретарка Министарства заштите животне средине;
4. др Ненад Катанић, помоћник министра, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде;
5. Јована Јоксимовић, помоћница министарке, Министарство рударства и енергетике;
6. Никола Витас, помоћник министра, Министарство привреде;
7. Душан Чаркић, помоћник министарке, Министарство заштите животне средине;
8. Наташа Марсенић, Министарство науке, технолошког развоја и иновација;
9. Бојан Томић, помоћник начелника Сектора за ванредне ситуације, Министарство унутрашњих послова;
10. Јелена Ђедовић, руководилац Групе за пољопривреду и заштиту животне средине, Министарство за европске интеграције;
11. Марина Јовановић, кабинет министарке, Министарство заштите животне средине;
12. Стефан Симеуновић, директор Агенције за заштиту животне средине;
13. Горан Пејановић, помоћник директора сектора Националног центра за климатске промене, развој климатских модела и оцену ризика елементарних непогода, Републички хидрометеоролошки завод;
14. Ален Киш, стручњак за заштиту природе, Одељење за биодиверзитет и еколошку мрежу, Покрајински завод за заштиту природе;
15. Драган Ђурица, помоћник покрајинског секретара, Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине;
16. Ивана Шарић, помоћник покрајинског секретара, Покрајински секретаријат за енергетику, грађевинарство и саобраћај;

17. мр Душан Стокић, руководилац Центра за животну средину, техничке прописе, квалитет и друштвену одговорност, Привредна комора Србије;
18. проф. др Срђан Глишовић, декан Факултета заштите на раду Универзитета у Нишу;
19. проф. др Бранислава Лалић, редовни професор Пољопривредног факултета Универзитета у Новом Саду;
20. Ивана Јовчић, Центар за унапређење животне средине, Мрежа организација цивилног друштва Зелена Столица.

Списак одсутних чланова Националног савета:

1. Јелена Жарић Ковачевић, министарка, Министарство државне управе и локалне самоуправе;
2. др Александар Мартиновић, министар, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде;
3. Сара Павков, државна секретарка, Министарство заштите животне средине;
4. Саша Стевановић, државни секретар, Министарство финансија;
5. проф. др Александра Шуваковић, државна секретарка, Министарство просвете;
6. проф. др Ивана Сташевић Карличић, државна секретарка, Министарство здравља;
7. др Марина Соковић, в.д. помоћнице министарке, Министарство науке, технолошког развоја и иновација;
8. Душан Радоњић, в.д. помоћника министра за комуналне делатности, стамбеу и архитектонску политику, енергетску ефикасност и грађевинске производе, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре;
9. Катарина Лалић Смајевић, в.д. помоћника министра спољних послова, амбасадор, Министарство спољних послова;
10. Марко Туцаков, посебни саветник министра, Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог;
11. проф. др Југослав Николић, директор, Републички хидрометеоролошки завод;
12. Владимир Шутић, помоћник директора Сектора пословних статистика, Републички завод за статистику;
13. Марина Шибалић, в.д. директора Завода за заштиту природе Србије;
14. Татјана Пријић, в.д. помоћнице Поверенице за заштиту равноправности;
15. проф. др Александар Поповић, редовни професор Хемијског факултета Универзитета у Београду;
16. Миодраг Глушчевић, програмски директор за урбани развој, животну средину и комуналне делатности, Стална конференција градова и општина.

Списак осталих присутних на седници:

1. Јакуп Бериш, стални представник Програма Уједињених нација за развој;
2. Јелена Миловановић, шефица Канцеларије сталног координатора УН у Србији;
3. Жарко Петровић, руководилац Сектора за витални развој, Програм Уједињених нација за развој (УНДП);
4. Мирослав Тадић, програмски аналитичар, Програм Уједињених нација за развој (УНДП);
5. Сандра Лазић, начелница Одељења за климатске промене, Министарство заштите животне средине;
6. Драгана Радуловић, шефица Одсека за ублажавање климатских промена, Министарство заштите животне средине;

7. Ана Репац, руководилац Групе за прилагођавање климатским променама, Министарство заштите животне средине;
 8. Наташа Лалић, саветник у Групи за прилагођавање климатским променама, Министарство заштите животне средине;
 9. Јована Планојевић, Група за прилагођавање климатским променама, Министарство заштите животне средине;
 10. Анђела Стајић, Група за прилагођавање климатским променама, Министарство заштите животне средине;
 11. Владана Голијанин, Одсек за ублажавање климатских промена, Министарство заштите животне средине;
 12. Анђела Станојевић, Одсек за ублажавање климатских промена, Министарство заштите животне средине;
 13. Јован Митић, Одсек за ублажавање климатских промена, Министарство заштите животне средине;
 14. Тијана Тирић, служба за односе са јавношћу Министарства државне управе и локалне самоуправе;
 15. Жанета Миљанић, преводилац;
 16. Марија Радуловић, преводилац.
-

Дневни ред четврте седнице Националног савета за климатске промене:

1. Уводно обраћање и усвајање Записника са треће седнице Националног савета за климатске промене и усвајање Предлога дневног реда четврте седнице Националног савета за климатске промене
 2. Представљање активности и приоритета Министарства заштите животне средине у области климатских промена
 3. Представљање резултата 29. Конференције УН о промени климе у Бакуу, Азербејџан
 4. Представљање Интегрисаног националног енергетског и климатског плана Републике Србије за период до 2030. године са визијом до 2050. године
 5. Заједничка понуда организација УН у циљу повећања климатске амбиције Републике Србије
 6. Дискусија
 7. Завршно обраћање
-

1. Потпредседница Владе и министарка заштите животне средине и председница Националног савета за климатске промене (у даљем тексту: Савет), Ирена Вујовић, отворила је четврту седницу Савета и изразила захвалност у име Министарства заштите животне средине (у даљем тексту: Министарство), за учешће и допринос у раду Савета. У свом уводном обраћању, истакла је да је Министарство остварило низ значајних конкретних резултата и успеха у области климатских промена који се односе пре свега на успостављање система мониторинга, извештавања и верификације емисија гасова са ефектом стаклене баште из енергетских и индустријских постројења, која су од јануара 2024. године у обавези да прибаве дозволе за емисије гасова са ефектом стаклене баште, односно, да ће до краја 2024. године бити издато 100 дозвола, док уједно Министарство координира и процес припреме плана транспозиције за Директиву о систему трговине емисијама ЕУ у оквиру припрема за будуће преговоре за приступање ЕУ. Такође, по питању испуњења обавеза извештавања према Оквирној конвенцији УН о промени климе (у даљем тексту: Конвенција) и њеном Споразуму из Париза, нагласила је да је Република Србија у априлу 2024. године доставила Секретаријату Конвенције Трећи

извештај и да је Министарство започело нови циклус извештавања и припреме нових извештаја о транспарентности, а додатно, Министарство је иницирало активности на трећој ревизији унапређења Национално утврђеног доприноса Републике Србије (у даљем тексту: NDC) из августа 2022. године.

Узимајући у обзир да је од велике важности да плански документи у области ублажавања климатских промена и прилагођавања на измењене климатске услове буду међусобно усаглашени и да постоји сарадња са свим релевантним институцијама, министарка, Ирена Вујовић, је замолила све присутне колеге, потенцијалне пружаоце информација и података, да се одазову на позив Министарства за достављање података и успостављање сарадње у оквиру ових процеса. У тој корелацији, Предлог Уредбе о листи органа и организација надлежних за спровођење мера прилагођавања и садржини и форми извештаја о спроведеним мерама прилагођавања на измењене климатске услове, која ће бити усвојена до краја ове године, дефинише форму и садржај извештаја, као и органе и организације који су надлежни за извештавање о непогодама изазваним климатским променама и њиховим последицама, спровођење мера прилагођавања и израду и спровођење планских и докумената јавних политика у секторима који су највише погођени климатским променама.

У циљу подизања свести најшире јавности, министарка Ирена Вујовић, истакла је да су почетком новембра, уочи 29. Конференције Уједињених нација о промени климе - тзв. COP 29, организовани четврти Климатски дијалози на тему треће генерације климатске амбиције, након чега је делегација Републике Србије учествовала на COP 29, у Бакуу, Азербејџан, те да је и ове године, Републику Србију на Самиту светских лидера представљао Председник Републике Србије, господин Александар Вучић, који је имао обраћање на самом почетку Самита.

2. Након уводног обраћања, министарка, Ирена Вујовић је ставила на гласање Записник са треће седнице Савета, одржане 20. фебруара 2024. године. Сви присутни чланови и заменици чланова Савета су гласали „за“, тако да је Записник усвојен. Министарка заштите животне средине Ирена Вујовић, ставила је на гласање Предлог дневног реда четврте седнице Савета. Сви присутни чланови и заменици чланова Савета су гласали „за“, тако да је предложени дневни ред усвојен.

3. Државна секретарка Министарства заштите животне средине, Сандра Докић, истакла је да Министарство припрема Први двогодишњи извештај о транспарентности као кључно средство извештавања у оквиру Унапређеног оквира транспарентности за извештавање, који у поређењу са досадашњим системом извештавања, уводи обавезу израде и подношења Двогодишњих извештаја о транспарентности (Biennial Transparency Report – BTR) Секретаријату Конвенције најкасније до 31. децембра 2024. године, чиме ће до краја 2024. године, ови извештаји заменити досадашње Двогодишње извештаје. Министарство спроводи ГЕФ пројекат: „Израда Првог двогодишњег извештаја о транспарентности и комбинованог Четвртог националног извештаја и Другог двогодишњег извештаја о транспарентности Србије према Оквирној конвенцији Уједињених нација о промени климе (UNFCCC)“, у моделу националне имплементације, који за циљ првенствено има припрему и подношење предметних извештаја, као и ревизију NDC из 2022. године (рок за подношење је фебруар 2025. године). У Првом BTR, извештава се о инвентару гасова са ефектом стаклене баште за 2022. годину, временској серији 1990–2022. година, као и о примењеном унапређењу у погледу Инвентара гасова са ефектом стаклене баште. Документ такође садржи и поглавље које се односи на информације за праћење напретка у спровођењу и остваривању NDC, затим поглавље које се односи на информације у вези са утицајима климатских промена и прилагођавањем на измењене климатске услове, као и поглавље које се односи на

информације о потребној и примљеној финансијској подршци, технолошком развоју, трансферу и подршци за изградњу капацитета.

У вези са израдом подзаконских аката у складу са Законом о климатским променама, истакла је да је Министарство израдило Предлог уредбе о листи органа и организација надлежних за спровођење мера прилагођавања и садржини и форми извештаја о спроведеним мерама прилагођавања на измењене климатске услове, чијим се доношењем обезбеђује механизам за систематско прикупљање података, ради ефикасног и ефективног праћења реализације Програма прилагођавања, на основу кога, Министарство оцењује напредак у спровођењу Програма прилагођавања и идентификује актуелне проблеме и потенцијалне ризике и потребу да се у складу са њима активности прилагоде и донесу правовремене одлуке да би се постигли предвиђени резултати.

Систем за мониторинг и извештавање о емисијама гасова са ефектом стаклене баште (ГХГ) на националном нивоу је у потпуности успостављен и подаци о националним емисијама гасова са ефектом стаклене баште, од ове године, доступни су у годишњим извештајима о стању животне средине који објављује Агенција за заштиту животне средине. Извештај о стању животне средине у Републици Србији за 2023. годину садржи податке о Инвентару гасова са ефектом стаклене баште за 2022. годину. Систем за мониторинг, извештавање и верификацију емисија ГХГ је потпуно операционализован усвајањем три подзаконска акта: Уредбе о врстама активности и гасовима са ефектом стаклене баште („Службени гласник РС”, број 13/22), Правилника о верификацији и акредитацији верификатора извештаја о емисијама гасова са ефектом стаклене баште („Службени гласник РС”, број 107/21), а ступањем на снагу Правилника о мониторингу и извештавању о емисијама гасова са ефектом стаклене баште („Службени гласник РС”, број 118/23) започет је процес издавања дозвола за емисију ГХГ стационарних постројења. На интернет страници Министарства успостављена је *eGHG платформа* ради дигитализације процеса подношења захтева са документацијом, на којој је доступан и Регистар издатих дозвола, а до датума одржавања седнице издато је 54 дозволе.

Додатно је истакла да је Министарство носилац функције и улоге Националне контакт особе за Зелени климатски фонд, једног од кључних специјализованих фондова Конвенције који има за циљ обезбеђење финансијске помоћи земљама у развоју под Конвенцијом и кључни извор финансирања спровођења Националних утврђених доприноса (NDC), те да пружа пуну координацију програмирања подршке мерама борбе против климатских промена и процеса извештавања према релевантним телима УН и ЕУ.

4. Државна секретарка Министарства заштите животне средине, Сандра Докић, представила је основне информације и закључке са 29. Конференције УН о промени климе, која је одржана у периоду од 9-22. новембра 2024. године у Бакуу, Република Азербејџан. Део Конференције на високом нивоу – Самит светских лидера, одржан је 12. и 13. новембра 2024. године. Међу најзначајнијим закључцима истакла је утручење новог колективног квантификованог циља (NCQG) са 100 на најмање 300 милијарди USD годишње до 2035. године, као подршка државама у развоју, као и да се до 2035. године из различитих извора финансирања обезбеди 1,5 билиона USD, затим позив државама да интегришу резултате Глобалног пресека стања из 2023. године у своје нове NDC који треба да поставе амбициозније циљеве смањења за све гасове и на нивоу целе привреде и дефинишу оствариве и одрживе политике и мере за њихово достизање до 2035. године, као и да су начињени скромнији помаци у погледу операционализације Глобалног циља прилагођавања из Споразума из Париза, односно, да је иницирана Мапа пута за прилагођавање из Бакуа (преговори о операционализацији ће се одржати тек током наредног COP30). Уочи Самита, Председништво COP 29 упутило је низ

иницијатива и декларација које су имале за циљ да обезбеде обавезивање потписница на додатни напор и допринос у секторима који имају потенцијал смањења емисија ГХГ, односно у којима је потребно повећати отпорност на измењене климатске услове. Република Србија пружила је подршку за девет иницијатива и декларација и то за: Декларацију о води за климатску акцију, Обећање о зеленим енергетским зонама и коридорима, Обећање о складиштењу енергије и енергетским мрежама, Декларацију о деловању за чист водоник, Апел за примирје, Декларацију за зелено дигитално деловање, Декларацију о смањењу количине метана из органског отпада, Декларацију о мултисекторским путањама деловања за отпорне и здраве градове и Декларацију о унапређењу климатског деловања у туризму.

За наредни период, наглашено је да су приоритети Министарства су усмерени на финализацију и усвајање трећег ревидираног NDC (2025. година), израду Мапе пута за смањење емисија метана (до краја 2025. године), израду комбинованог Четвртог националног извештаја и Другог двогодишњег извештаја о транспарентности (до краја 2026. године), унапређење климатског законодавног оквира, израду новог Акционог плана Програма прилагођавања (до краја 2026. године), затим финализацију извештаја о спровођењу политика и мера из Стратегије нискоугљеничног развоја Републике Србије за период 2023-2030. године (до краја 2024. године), финализацију Специфичног плана имплементације Директиве о систему трговине емисијама EU ETS (DSIP EU ETS), унапређење Дигиталног атласа климе Србије, као и финализацију мапе пута за имплементацију Уредбе (ЕУ) 2018/842 о обавезујућем годишњем смањењу емисија гасова са ефектом стаклене баште у државама чланицама ЕУ од 2021. до 2030. године којим се доприноси мерама у области климатских акција за испуњење обавеза у оквиру Споразума из Париза и измени Уредбе (ЕУ) 525/2013.

5. У складу са следећом тачком дневног реда, Јована Јоксимовић, помоћница министарке рударства и енергетике, представила је Интегрисани национални енергетски и климатски план Републике Србије за период до 2030. године са визијом до 2050. године (ИНЕКП), који је, на предлог Министарства рударства и енергетике, усвојила Влада, у јулу 2024. године. Помоћница министарке рударства и енергетике, госпођа Јована Јоксимовић, је пре свега изразила захвалност на заједничкој сарадњи у креирању политика и преданом раду током припреме ИНЕКП-а, који је израђен у складу са обавезама према Енергетској заједници, а усаглашен са Стратегијом нискоугљеничног развоја Републике Србије за период од 2023. до 2030. године са пројекцијама до 2050. године и усклађен са визијом Европске уније у погледу декарбонизације енергетског сектора до 2050. године. Као кључни стратешки документ који у погледу обновљивих извора енергије, енергетске ефикасности и смањења емисија ГХГ дефинише циљеве за 2030. годину, ИНЕКП прописује и секторске политике и мере за њихово достизање чиме представља „мапу пута“ Републике Србије у енергетској транзицији, прилагођену карактеристикама националног енергетског сектора. Документ сагледава пет димензија: декарбонизација (емисије ГХГ и обновљива енергија), енергетска ефикасност, енергетска сигурност, унутрашње енергетско тржиште и истраживање, иновације и конкурентност. Кључни циљеви ИНЕКП до 2030. године се односе на смањење емисије ГХГ за 40,3% у односу на 1990. годину (смањење укључује поноре (LULUCF)); као и да удео обновљивих извора енергије (ОИЕ) у финалној потрошњи енергије у 2030. години достигне 33,6%.

Државна секретарка Министарства заштите животне средине, Сандра Докић је изразила захвалност Министарству рударства и енергетике, истичући да је последњих неколико година интензивно рађено на креирању кључних докумената.

6. Јакуп Бериш, стални представник УНДП и вршилац дужности Сталног координатора УН агенција у Србији, представио је Заједничку понуду организација УН Влади Србије за помоћ циљу повећања климатске амбиције Републике Србије, односно, ревизији и спровођењу NDC. Заједничка понуда УН је скуп активности, пројеката и стручне подршке које агенције УН спроводе у Србији. Заједничка понуда УН-а је развијена као део глобалне иницијативе УНДП-а тзв. „Климатско обећање“. Циљ Климатског обећања 2025. године коју предводи УНДП је да помогне земљама да ускладе своју климатску амбицију изражену кроз NDC са циљевима Споразума из Париза (спречавање пораста просечне глобалне температуре изнад 1,5°C) и са циљевима одрживог развоја, да ојачају квалитет климатских мера и политика и повећају инвестиције у мере борбе против климатских промена. Заједничка понуда УН структурирана је кроз три стуба подршке:

- Повећање амбиција: Подршка државама да унапреде своје NDC 3.0, од дефинисања амбициознијих политика и мера до већих циљева смањења емисија ГХГ, повећања отпорности на климатске утицаје, каналисања финансирања и других области, у складу са глобалним, регионалним, националним и локалним околностима и приоритетима;
- Убрзање спровођења мера и активности: повећати имплементацију климатских политика и мера уз подршку буџетских средстава, приватног сектора, међународних и билатералних фондова, што укључује и коришћење иновативних приступа, као што су успостављање трговине емисијама ГХГ, техничка подршка јачању секторских политика, институционалних капацитета и сл.;
- Инклузивност: Циљано и дугорочно укључивање маргинализованих група и актера у друштву, укључујући жене, локалне заједнице, мањинске заједнице и младе, како би се омогућио инклузивни приступ у дефинисању и спровођењу мера и активности.

7. Државна секретарка Министарства заштите животне средине, Сандра Докић захвалила се УНДП на значајној и успешној сарадњи у претходном периоду, а затим отворила дискусију, у оквиру које је проф. др Бранислава Лалић са Пољопривредног факултета Универзитета у Новом Саду, истакла да би са аспекта научне заједнице било од значаја омогућавање расположивости климатолошких података Републичког хидрометеоролошког завода. С тим у вези, подсетила је на уредбу Владе на основу које се ови подаци наплаћују, те поставила питање могућности покретања иницијативе за укидање ове уредбе, уз предлог да дигитални подаци који су тренутно доступни буду отворени према јавности као и да се остали подаци дигитализују. Државна секретарка Министарства заштите животне средине, Сандра Докић навела је да Министарство може овим поводом у наредном периоду покренути дискусију са Републичким хидрометеоролошким заводом, те да ће се одлуке по овом питању донети у сарадњи са свим заинтересованим странама.

Ивана Јовчић, испред Мреже организација цивилног друштва Зелена столица поставила је питање да ли ће Министарство израдити Акциони план за Стратегију нискоугљеничног развоја, затим ко је све осим Технолошко-металуршког факултета и Института за метеорологију Физичког факултета, укључен у процес ревизије Национално утврђеног доприноса и када ће иста бити завршена, као и на који начин се организације цивилног друштва могу укључити у рад Зеленог климатског фонда. Такође, поставила је питање које су мере предузете у вези са механизмом прекограничног прилагођавања цене угљеника - СВАМ (Carbon Border Adjustment Mechanism), а како је у извештају Европске комисије наведено да Србија предузима мере и кораке ка опорезивању угљеника.

Државна секретарка Министарства заштите животне средине, Сандра Докић, по питању Акционог плана за Стратегију нискоугљеничног развоја навела је да се исти неће израђивати, обзиром да су политике и мере из Стратегије нискоугљеничног развоја комплементарне оним у ИНЕКП. У вези са ревизијом Национално утврђеног доприноса (NDC) истакла је да ће иста бити готова у року, односно до фебруара 2025. године, те да је Министарство образовало радну групу за пројекат у оквиру кога ће бити припремљен ревидирани NDC и да су у исту укључени представници привреде, али не и представници цивилног друштва, обзиром на чињеницу да део активности већ произилази из претходно усвојених аката у чијој изради су већ учествовали представници цивилног друштва. Што се тиче Зеленог климатског фонда навела је да ће Министарство наћи начин за укључивање и представника цивилног друштва, а када је у питању СВАМ, нагласила је да Министарство финансија израђује анализу утицаја овог механизма на нашу привреду, која би требало да буде завршена до краја ове године, те да ће се на основу резултата те анализе донети одлука о најповољнијим опцијама по Републику Србију, али да свакако реакција државе неће изостати. Помоћница министарке рударства и енергетике, Јована Јоксимовић, додала је и да је Министарство рударства и енергетике упутило Секретаријату Енергетске заједнице допис са позицијама Републике Србије у вези са Извештајем о праћењу стања СВАМ-а (*СВАМ-Readiness Tracker*).

Државна секретарка Министарства заштите животне средине, Сандра Докић, закључила је четврту седницу Савета, захваливши се на данашњем учешћу и досадашњој сарадњи, са надом да ће будући рад додатно оснажити транспарентност и ефикасност нашег заједничког деловања у области климатских промена.

ПРЕДСЕДНИК САВЕТА

Ирена Вујовић

ЗАПИСНИЧАР

Наташа Лалић